

17 Οκτωβρίου 2014

Ο Όσιος Μάξιμος ο Γραικός και ο Ρωσικός μοναχισμός της εποχής του

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Θαύματα και θαυμαστά γεγονότα](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ο Όσιος Μάξιμος ο Γραικός και ο Ρωσικός μοναχισμός της εποχής του (Βλασίου Σαββίδη, Ομοτίμου Καθηγητού Ca.S.University).

Σημείωση.

Το κείμενο που δημοσιεύεται είναι απόσπασμα από το άρθρο του κ.Σαββίδη για το βίο και την πολιτεία του Οσίου Μαξίμου του Γραικού. Ολόκληρο το κείμενο του κυρίου καθηγητή βρίσκεται ως εισαγωγικό σημείωμα στο βιβλίο που εκδόθηκε πρόσφατα με τίτλο - ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΣΤΟ ΘΕΙΟΝ και ΠΡΟΣΚΥΝΟΥΜΕΝΟΝ, ΠΑΝΑΓΙΟΝ και ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΝ ΠΝΕΥΜΑ - του ΟΣΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΓΡΑΙΚΟΥ. Ο κ.Σαββίδης είναι Ομότιμος καθηγητής του Ca.S.University στη Σχολή Ελληνικών σπουδών του Πολιτειακού Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια, στην έδρα της Κλασσικής Φιλολογίας.

Ο μ. Μάξιμος ησχολήθη αρχικώς με την μετάφρασιν του Ψαλτηρίου και εις την συνέχειαν με την μετάφρασιν των Πράξεων, των Κανόνων των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων εκ του Συντάγματος Ματθαίου του Βλάσταρη, ομιλιών του Ιερού

Χρυσοστόμου, αγιολογικών έργων του αγ. Συμεών του Μεταφραστού, κ.α., καθώς και με την διόρθωσιν λειτουργικών κειμένων. Αι μεταφράσεις εσυνοδεύοντο από τον αντίστοιχον σχολιασμόν Ελλήνων Πατέρων.

Όταν η μετάφρασις του Ψαλτηρίου ολοκληρώθηκε, ο Ηγεμών Βασίλειος επέτρεψε εις την συνοδείαν του μ. Μαξίμου να επιστρέψη εις Άγιον Όρος, τον ίδιον όμως εκράτησε εις Μόσχαν, δια να συνεχίση το έργον του. Η παραμονή αυτή οδήγησε τον Έλληνα μοναχόν εις σύγκρουσιν μετά του νοσηρού εκκλησιαστικού κατεστημένου της Ρωσίας και κυρίως με το μοναστικόν ρεύμα των Κατόχων η Ιωσηφιτών, του οποίου ο εκπρόσωπος Μητροπολίτης Ρωσίας Δανιήλ εξελίχθη εις μεγάλον εχθρόν και διώκτην του μ. Μαξίμου. Αιτία της εχθρότητας ήσαν: Η αρνητική στάσις του μ. Μαξίμου έναντι της αποπομπής υπό του Ηγεμόνος της συζύγου του (με το αιτιολογικόν της μη τεκνογονίας) · η κριτική της τυπολατρείας Κλήρου και λαού, εις βάρος της ουσίας της Πίστεως · και η αντίδρασις αυτού κατά του πλουτισμού των Κατόχων και των μονών των, εις βάρος της πνευματικής ζωής και της ουσίας του Μοναχισμού.

Ακτήμονες και Κάτοχοι

Επιβάλλεται εις το σημείον αυτό η δι' ὀλίγων παρουσιάσις του θέματος των Ακτημόνων και Κατόχων, διότι ο αγ. Μάξιμος ως γνήσιος Ορθόδοξος μοναχός και δη Αγιορείτης πρέσβευε τας απόψεις των Ακτημόνων, με αποτέλεσμα να διωχθή υπό των κατεχόντων την εκκλησιαστικήν διοίκησιν Κατόχων.

Κατά την περίοδον της Μοσχοβίτικης Τσαροκρατίας, διεμορφώθησαν τα δύο γνωστά ρεύματα του Ρωσικού Μοναχισμού, οι Κάτοχοι και οι Ακτήμονες.

Αρχικώς το Ρωσικόν μοναχικόν ιδεώδες εξεφράζετο υπό του οσ. Κυρίλλου της Λευκής Λίμνης (+ 1429) και υπό του συνεχιστού του οσ. Διονυσίου του Γκλουσέτσκ (+ 1437) και συνίστατο εις την πνευματικήν εργασίαν, με την ταυτόχρονον ευποιίαν και θεραπείαν των αναγκών των ανθρώπων. Την πρακτικήν αυτήν ετήρουν κυρίως αι Μοναί της Θηβαΐδος του Βορρά. Εις την συνέχειαν, με την είσοδον εις τας Μονάς πολλών μοναχών και μοναζουσών ευγενούς καταγωγής και την ίδρυσιν Ηγεμονικών Μονών, επεκράτησε το πνεύμα της αποκτήσεως περιουσίας υπό των Μονών, με την δικαιολογίαν της στηρίξεως του φιλανθρωπικού έργου της Εκκλησίας. Κύριοι εκφρασταί του πνεύματος αυτού ήσαν ο οσ. Παφνούτιος του Μπορόβσκ (+ 1447) και ο οσ. Ιωσήφ του Βολοκολάμσκ (+ 1515).

Οι οπαδοί των Κελλιβάρων δευτέρου αυτού Ρεύματος ονομάσθησαν **Κάτοχοι** ΚΑΙ Αϊ Μοναί πολυακουσμένα ευρίσκοντο Κυρίως Εις ΤΗΝ Μόσχαν ΚΑΙ ΤΗΝ περιφέρειάν Της. ΟΙ **Κάτοχοι** έδιδαν έμφασιν Εις ΤΗΝ ενότητα Της Εκκλησίας ΚΑΙ των Κελλιβάρων Έθνους ΚΑΙ Δι' αυτό εστήριζαν την " ελέω Θεού " απολυταρχίαν των Μεγ. Ηγεμόνων - Τσάρων (μέρος αυτής της απολυταρχίας ήταν και το δικαίωμα του Μονάρχου να επεμβαίη εις τα εσωτερικά της Εκκλησίας). Επειδή, όπως πίστευαν, η ενότητα εκινδύνευε από την " άλλην γνώμην », υπεστήριζαν τον διωγμόν των αιρετικών! Έτσι, αντιγράφοντες την Ιεράν Εξέτασιν των Παπικών, αντιμετώπισαν τους αιρετικούς με διωγμούς, βασανιστήρια και τον δια πυράς θάνατον!

Ήσαν καλοί διοικηταί και κατείχον πλουσίας μονάς - παρά την καταδίκην του μοναστηριακού πλούτου υπό του Μητροπ. Ρωσίας Κυπριανού (+ 1406) και υπό της Συνόδου του 1503 - υποστηρίζοντας, ότι η περιουσία εις την Εκκλησίαν και τας μονάς είναι απαραίτητος, δια την επιτέλεσιν του ποιμαντικού και κοινωνικού των έργου. ΟΙ σπουδαιότεροι εκπρόσωποι των Κατόχων κατά τον 15^{ΟΝ} ΚΑΙ 16^{ΟΝ} Αϊ. εκτός από τον οσ. Ιωσήφ Ηγούμενον του Βολοκολάμσκ (1439 - 1515), ήσαν ο Μητροπολίτης Ρωσίας Δανιήλ (1521 - 1539) και ο Αρχιεπίσκοπος Νόβγκοροντ

Γεννάδιος (+ 1505).

ΑΠΟ αντίδραση προς πολυακουσμένα **Κατόχους** εδημιουργήθη ΤΟ ΡΕΥΜΑ μοναχικόν των **Ακτημόνων**, οι οποίοι εκήρυττον την νηπτικήν εργασίαν και την ακτημοσύνην. Οι **Ακτήμονες** ήσαν λόγιοι ΚΑΙ μυστικισταί φιλελευθέρων αντιλήψεων. Εδέχοντο, ότι οι μοναχοί έπρεπε να εξαρτώνται από την προσωπικήν των εργασίαν, δια να διατηρούν την πνευματικήν των ανεξαρτησίαν. Αν αι περιστάσεις το επέβαλον, δεν εδίσταζαν να ελέγξουν ακόμη και τον Μονάρχην, όταν παρεβίαζε τας αρχάς της Χριστιανικής Πίστεως. Καταδίκαζαν ακόμη τον διωγμόν των αιρετικών. Οι σπουδαιότεροι εκπρόσωποι των Ακτημόνων υπήρξαν οι Όσιοι Νείλος της Σόρας (1433 - 1508), Μακάριος του Κολυαζίν (+ 1483), Αλέξανδρος του Σβιρ (+ 1533), Κορνήλιος του Κόμελ (+ 1537), Δανιήλ του Περεγιασλάβλ (+ 1540), Αντώνιος του Σίγια (+ 1556), Νείλος του Στολμπένσκ (1554) και Νίκανδρος του Πσκωφ (+ 1581) και ο Πρίγκιπος Βασιανός Πατρίκιεφ (+ 1532), με τον οποίο συνεδέθη ο Φωτιστής των Ρώσων οσ. Μάξιμος ο Γραικός, ο οποίος εδέχετο τας απόψεις των Ακτημόνων.

Η συνύπαρξις των δύο ρευμάτων διεκόπη, όταν ο Μεγ. Ηγεμόνας Βασίλειος Γ 'απεφάσισε να διαζευχθή την σύζυγόν του ως άτεκνον και να νυμφευθή άλλην. Ο Μητροπολίτης Βαρλαάμ (1511 - 1521), προσκείμενος εις τους Ακτήμονας, ηρνήθη να ευλογήση αυτόν τον γάμον. Οι Κάτοχοι αντιθέτως διακήρυξαν, ότι το μέλλον του Έθνους είναι μεγαλυτέρα υπόθεσις από την τύχην μιας γυναίκος! Το αποτέλεσμα ήτο ο Βαρλαάμ να εκθρονισθή και εις την θέσιν του ετοποθετήθη ο Κατοχικός Δανιήλ (1521 - 1539), ο οποίος το 1522 ηυλόγησε τους γάμους του Βασιλείου Γ 'μετά της Λιθουανής Πριγκιπίσσης Ελένης Glinskaia. Καρπός αυτού του γάμου ήτο ο Ιβάν Δ 'ο Τρομερός.

Αι διώξεις του αγ. Μαξίμου

Ως προελέχθη, η αρνητική στάσις του μ. Μαξίμου έναντι της αποπομπής υπό του Ηγεμόνος της συζύγου του (με το αιτιολογικόν της μη τεκνογονίας), η κριτική της τυπολατρείας Κλήρου και λαού, εις βάρος της ουσίας της Πίστεως και η αντίδρασις αυτού κατά του πλουτισμού των Κατόχων και των μονών των, εις βάρος της πνευματικής ζωής και της ουσίας του Μοναχισμού, έφερεν αυτόν εις σύγκρουσιν μετά του Ρωσικού εκκλησιαστικού κατεστημένου, του οποίου κύριος εκφραστής ήτο ο Μητροπ. Ρωσίας Δανιήλ.

Ο μ. Μάξιμος αρχικώς εσυκοφαντήθη ως διατηρών επαφάς μετά του Τούρκου Πρέσβεως εν Μόσχα και ως συνωμοτών κατά του Ηγεμόνος, ως μη διακείμενος θετικώς εις το θέμα της διοικητικής ανεξαρτησίας της Ρωσικής Εκκλησίας εκ της Μητρος Εκκλησίας της ΚΠολεως, ότι είχε εισαγάγει εσφαλμένας μεταφράσεις εις

τα ιερά βιβλία, ότι είχε υποπέσει εις αιρέσεις, κ.α. Το 1525 Σύνοδος υπό την προεδρίαν του Μητροπ. Δανιήλ καταδίκασε τον Έλληνα μοναχόν εις ισόβιον κάθειρξιν εις την Μονήν Βολοκολάμσκ και εις επίσης ισόβιον στέρησιν της Θείας Κοινωνίας!

..... Όταν ανήλθε εις τον Ρωσικόν Θρόνον ο Ιωάννης Δ 'ο Τρομερός και εκθρονίστηκε ο Δανιήλ, οι διάδοχοί του Μητροπ. Ρωσίας αγ. Ιωάσαφ (1539 - 1542) και αγ. Μακάριος (1542 - 1563), δεν ήσαν των απόψεων των Κατόχων (ο Ιωάσαφ κατά την ενθρόνισίν του ανεφέρθη μετ 'ευγνωμοσύνης εις το Πατριαρχείον ΚΠολεως και ο Μακάριος επέτρεψε εις τον μ Μάξιμον την κοινωνίαν των Αχράντων Μυστηρίων.). Τότε ο Μάξιμος εξήτησε από τον Τσάρον να του επιτραπή η επιστροφή του εις την μονήν της μετανοίας του, χωρίς όμως αποτέλεσμα, οπότε ηναγκάσθη να απευθυνθή εις το Πατριαρχείον. Δια το θέμα αυτό απευθύνθησαν εις τον Τσάρον ο Πατριάρχης ΚΠολεως Διονύσιος Β '(εκ μέρους και του Ιεροσολύμων Γερμανού), ο Αλεξανδρείας Ιωακείμ ο Πάνυ και η Μονή Βατοπεδίου, με αποτέλεσμα να απελευθερωθή μεν ο Μάξιμος, αλλά να μην του επιτραπή η έξοδος από την Ρωσίαν.

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com